

Handläggare
Linnéa Lundbäck
Telefon: 08-50810063**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2024-04-18

Remiss av Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS 2024/76

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått en remiss av kommunstyrelsen för yttrande. Remissen består av ett förslag till reviderade riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Riktlinjerna har uppdaterats med en ny struktur för stadens arbete mot våldsbejakande extremism och med en tydligare beskrivning av roll- och ansvarsfördelningen i arbetet. De nya riktlinjerna omfattar även ett ökat fokus på förebyggande arbete mot det hot som kommer från ensamagerande gärningspersoner och på extremism i online-miljöer. Våldsbejakande extremism kan inte förebyggas eller bekämpas med enstaka åtgärder som vidtas isolerat, utan kräver parallella åtgärder på flera nivåer samtidigt. I de föreslagna riktlinjerna delas arbetet upp utifrån två insatsområden; *förebyggande arbete* och *riktade sociala insatser*. Syftet är att tydliggöra målen för arbetet och att underlätta uppföljning, samt att förtydliga roller och ansvar.

Förvaltningen välkomnar de reviderade riktlinjerna för Stockholms stads arbete mot våldsbejakande extremism. Många arbetssätt och metoder som beskrivs i riktlinjerna är till stor del sådant som redan genomförs inom både förskola och socialtjänst, men förvaltningen ser att kompetenshöjande insatser till medarbetare och chefer inom området våldsbejakande extremism kommer att vara viktigt. Förvaltningen lämnar två synpunkter gällande de exempel som ges på samverkan med det civila samhället.

Bakgrund

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått en remiss av kommunstyrelsen för yttrande senast den 30 april 2024. Övriga remissinstanser är samtliga stadsdelsnämnder, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, förskolenämnden, Stockholms Stadshus AB, SHIS Bostäder, Polisregion Stockholm, Center mot våldsbejakande extremism, Segerstedtinstitutet samt Stockholms universitet.

Ärendet

Stockholms stads riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism antogs av kommunfullmäktige år 2016. Stadsledningskontoret har nu tagit fram förslag till reviderade riktlinjer.

Förslag till Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Det finns huvudsakligen tre extremistmiljöer: den våldsbejakande högerextremistiska, den våldsbejakande vänsterextremistiska och den våldsbejakande islamistiska miljön. Att stadens arbete fokuserar på dessa miljöer bygger på Säkerhetspolisens bedömning att det inom dessa miljöer finns individer och grupper som anser det som legitimt att begå brott med målet att förändra rådande samhällsordning i Sverige.

Stadens insatser innefattar även ett förebyggande arbete mot ensamagerande gärningspersoner. Dessa personer är inte med i en grupp eller organisation, utan agerar istället på egen hand utifrån en extremistmiljös ideologi. Säkerhetspolisen gör bedömningen att ensamagerande gärningspersoner som motiveras av våldsbejakande islamistisk extremism eller våldsbejakande högerextremism utgör ett av de främsta attentatshoten.

Våldsbejakande extremism kan inte förebyggas eller bekämpas med enstaka åtgärder som vidtas isolerat, utan kräver parallella åtgärder på flera nivåer samtidigt. I de föreslagna riktlinjerna delas arbetet upp utifrån två insatsområden; *förebyggande arbete* och *riktade sociala insatser*. Syftet är att tydliggöra målen för arbetet och att underlätta uppföljning, samt att förtydliga roller och ansvar. De föreslagna riktlinjerna innehåller även konkreta exempel på stöd och insatser i stadens arbete mot våldsbejakande extremism.

Förebyggande arbete

De förebyggande åtgärderna är insatser som är utformade för att bygga upp samhällets motståndskraft mot hat, extremism och polarisering och stärka den sociala sammanhållningen för att stå emot dessa hot. Insatser som görs på denna nivå kan ha som mål att förebygga olika former av negativa sociala problem eller beteenden och behöver därmed inte finnas på plats enbart för att motverka våldsbejakande extremism. Med ett förebyggande arbete över flera områden skapas fler möjligheter att upptäcka de individer som måste få stöd och hjälp. Inom det förebyggande arbetet finns tre prioriterade områden:

- **Främjande insatser för att förhindra att barn och vuxna hamnar i en negativ utveckling**
Särskilt ansvariga aktörer: stadsdelsnämnderna, socialnämnden, utbildningsnämnden och förskolenämnden.
- **Arbete mot extremistisk propaganda**
Särskilt ansvariga aktörer: kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, förskolenämnden, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och stadsdelsnämnderna
- **Samverkan med det civila samhället**
Särskilt ansvariga aktörer: kommunstyrelsen, socialnämnden, utbildningsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen.

Riktade sociala insatser

Riktade sociala insatser behöver ges till personer som är sårbara för rekrytering eller radikaliserings till våldsbejakande extremism och syftar till att minska risker för en sådan utveckling. Riktade sociala insatser kan också handla om att stödja individer att lämna våldsbejakande extremistiska miljöer för återintegrering i samhället. Inom de riktade sociala insatserna finns fyra prioriterade områden:

- **Kunskap om våldsbejakande extremism och hur man ska agera vid oro**
Särskilt ansvariga aktörer: kommunstyrelsen, socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och stadsdelsnämnderna.
- **Samordnade stödinsatser för individer i risk**
Särskilt ansvariga aktörer: kommunstyrelsen, socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och

stadsdelsnämnderna.

- **Stöd att lämna våldsbejakande extremistiska miljöer**
Särskilt ansvariga aktörer: socialnämnden och stadsdelsnämnderna.
- **Anhörigstöd**
Särskilt ansvariga aktörer: socialnämnden och stadsdelsnämnderna.

Stödstruktur för arbetet i staden

Kommunstyrelsen har det stadsövergripande ansvaret att leda och samordna arbetet mot våldsbejakande extremism, vilket bland annat innefattar insamling och utbyte av kunskap och erfarenheter, förvaltning och utveckling av övergripande utbildningar samt samordning av stadsövergripande åtgärder. Vidare ansvarar kommunstyrelsen för samverkan med Polismyndigheten och andra externa aktörer såväl nationellt som internationellt samt med universitet och högskolor.

Samtliga stadsdelsnämnder, socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden, bostadsbolagen, Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) och Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) ska ha en lokal samordnare mot våldsbejakande extremism. Den lokala samordnaren ansvarar bland annat för att stödja nämndens/bolagets verksamheter som berörs av våldsbejakande extremism, att implementera rutiner och att stödja samverkan mellan berörda aktörer inom och utanför den egna nämnden/bolaget.

Stadsdelsnämndernas arbete med lägesbild och åtgärdsplan

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en del av stadens brottsförebyggande arbete och ett centralt område i stadens samverkansöverenskommelse med Polismyndigheten. Av detta följer att samtliga stadsdelsnämnder ska utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism enligt de processer som beskrivs i stadens Trygghetsprogram och i enlighet med de krav som ställs i *Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*. Kraven innebär bland annat att stadsdelsnämnderna ska ta fram en lägesbild över brottsligheten inom stadsdelsområdet årligen och utifrån lägesbilden besluta om en åtgärdsplan. De åtgärder och den ansvarsfördelning som beskrivs under de två insatsområdena i riktlinjerna ska även vara utgångspunkt för stadsdelsnämndernas åtgärdsplaner avseende våldsbejakande extremism.

Facknämnder med ett utpekat uppdrag i arbetet mot våldsbejakande extremism

Eftersom våldsbejakande extremism är en tvärssektoriell fråga har flera facknämnder en viktig roll i stadens arbete. Facknämnderna involveras i olika utsträckning i det lokala brottsförebyggande arbetet och ett antal nämnder har utpekade uppdrag i arbetet mot våldsbejakande extremism. Facknämnderna med ett utpekat uppdrag är socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och idrottsnämnden.

Samverkan med aktörer utanför staden

Staden ska ha god samverkan med aktörer utanför den egna organisationen, som till exempel andra storstadskommuner, Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för stöd till trossamfund, Region Stockholm samt universitet och högskolor. Medlemskap och deltagande i internationella organisationer bedöms också som en viktig del i arbetet.

Uppföljning av arbetet

Uppföljning av stadens arbete mot våldsbejakande extremism utifrån riktlinjerna ska genomföras inom ramen för den ordinarie uppföljningen av kommunfullmäktiges mål och budget. Stadsdelsnämnderna rapporterar lokala lägesbilder och åtgärdsplaner i enlighet med de processer som anges i Trygghetsprogrammet. Facknämnderna rapporterar arbetet som har genomförts utifrån de särskilda handlingsplanerna varje jämnt år. Utifrån facknämndernas och stadsdelsnämndernas rapporterade underlag ska kommunstyrelsen vartannat år sammanställa en särskild nulägesrapport om hur arbetet mot våldsbejakande extremism fortskrider och presentera denna för kommunfullmäktige.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kvalitetsavdelningen i samråd med socialtjänstavdelningen, förskoleavdelningen och administrativa avdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar de reviderade riktlinjerna för Stockholms stads arbete mot våldsbejakande extremism. Förvaltningen ser positivt på att riktlinjerna följer strukturen i stadens Trygghetsprogram samt att uppföljningen ska genomföras inom ramen för ordinarie uppföljning av kommunfullmäktiges mål och budget. Vidare anser förvaltningen att det är fördelaktigt att arbetet delas in i två insatsområden samt att de exempel som ges på insatser i huvudsak väntas ge ett bra stöd i arbetet.

Många arbetsätt och metoder som beskrivs i riktlinjerna är till stor del sådant som redan genomförs inom både förskola och socialtjänst, men förvaltningen ser att kompetenshöjande insatser till medarbetare och chefer inom våldsbejakande extremism kommer att vara viktigt. Det ställer krav både på förvaltningens samordnare mot våldsbejakande extremism och på chefer inom förvaltningen för att se till att det finns goda förutsättningar för att kompetensen ska stärkas och behållas över tid. Förvaltningen ser även att samverkan inom den egna förvaltningen och med socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen kommer att vara viktig att upprätthålla för att lyckas med implementeringen.

Vad gäller samverkan med civilsamhället instämmer förvaltningen i att det är av stor vikt att staden fortsätter att utveckla och stärka samarbetet, samt att arbetet behöver fortsätta för att säkerställa att upplåtande av lokaler eller ekonomiskt stöd inte går till aktörer som inte uppfyller demokrativillkoret. Förvaltningen anser dock att föreningsstöd skulle kunna anges som exempel på metoder och arbetsätt, samt att exemplet ”*Ekonomiskt stöd till och samverkan med organisationer som bedriver verksamheter och projekt som kompletterar eller är alternativ till socialtjänstens insatser med fokus på individinriktade verksamheter som riktar sig till barn, unga och unga vuxna som riskerar att dras in i våldsbejakande extremism eller vill lämna en extremistisk miljö*” är otydligt formulerat. Förvaltningen anser att det bör kunna sorteras in under föreningsstöd eller Idéburet offentligt partnerskap (IOP), samt att exemplet snarare kunde förtydliga att samverkan ska vara tydligt formulerad och följas upp för att säkerställa att verksamheten uppnått avsett syfte. Det är inte heller självklart att organisationer eller föreningar som bedriver verksamhet som riktar sig till barn, unga och unga vuxna som riskerar att dras in i våldsbejakande extremism eller vill lämna en extremistisk miljö, i sig kompletterar eller är alternativ till socialtjänstens insatser. Dock kan de ändå utgöra viktiga arenor eller verksamheter för individer som befinner sig i en riskmiljö. Förvaltningen anser därför att exemplet är för snävt i att enbart fokusera på att komplettera eller vara alternativ till specifikt socialtjänstens insatser.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Maria Härenstam
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2024-04-05
Maria Härenstam, Avdelningschef	2024-04-05